

Перетяцько Д.А., магістр, Сафронова О.О., к.т.н., доц.

Київський національний університет технологій і дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ СУЧАСНИХ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ, ЯК РІЗНОВИДУ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ

Анотація. У статті виявлено особливості дизайну інтер'єру сучасних бізнес-інкубаторів, як різновиду офісних приміщень та визначення основних функціональних приміщень і необхідного обладнання для ефективної роботи відвідувачів інкубатору. На основі аналізу наукових джерел, досвіду проектування, визначено поняття бізнес-інкубатора, типологію відповідних приміщень, основні засади їх дизайну. Дослідження базується на комплексному вивченні теоретичного і практичного матеріалів з опорою на середовищний і системний підходи, які дадуть змогу проаналізувати простір бізнес-інкубатору з точки зору дизайну. Проведено аналіз стану дослідженості теми, визначено типологію приміщень бізнес-інкубаторів, основні засади дизайну їх інтер'єрів. Вперше узагальнено підходи до формування інтер'єрів бізнес-інкубаторів, як нової сучасної форми організації поліфункціонального офісного простору. Результати досліджень можуть бути корисними при розробці дизайну приміщень бізнес-інкубаторів, як в реальному проектуванні, так і при розробці методичних матеріалів у навчальному процесі.

Ключові слова: бізнес-інкубатор; офісний простір; інноваційне підприємство; робоче середовище; коворкінг; стартап; дизайн інтер'єру; зонування.

Peretyatko D.A., Safronova O.O.

Kyiv National University of Technologies and Design

FEATURES OF INTERIOR DESIGN OF MODERN BUSINESS INCUBATORS AS A VARIETY OF OFFICE PREMISES

Abstract. The statistic reveals special features of the design of the interior of modern business incubators, as for the official reasons, the designation of the main functional features and the necessary possession for an effective robotics. On the basis of the analysis of scientific dzherel, the information about the project, the concept of business incubator, the typology of the general principles, the main ambush of their design is designated. Prior to this, it is based on the complex development of theoretical and practical materials based on the middle and system approach, which will give the opportunity to analyze the space of the business-incubator from the point of view of design. The analysis was carried out to the presenters of those who determined the typology of business incubators, the main ambush of the design of the interiors. For the first time, we should go to the form of inter-business incubators, as a new and modern form of organizing multifunctional office space. The results can be crimson in the development of the design, the primacy of business incubators, as in the real design and in the development of methodical materials in the initial process.

Keywords: business incubator; office space; innovation enterprise; working middle class; coworking; start-up; interior design; zone.

Вступ. Креативні індустрії і послуги, що виникли на перехресті мистецтва, культури, бізнесу і технологій, складають сьогодні розвинений і самодостатній сектор світової економіки. Саме до такого інноваційного сектору відносять так звані бізнес-інкубатори (або стартап-інкубатори) – підприємства або компанії, що є власністю організацій-інвесторів і надають комплекс послуг і ресурсів малим інноваційним підприємствам з метою виведення їх на більш високий рівень – глобальний розвиток, участь в різних акціях, винахідництві і реалізації продукції. Практика створення бізнес-

інкубаторів наразі поширюється не тільки у багатьох європейських країнах, а й активно впроваджується в країнах пострадянського простору у сегмент ринкових послуг.

Актуальність створення бізнес-інкубаторів на базі закладів вищої освіти обумовлена необхідністю розвитку підприємництва, в тому числі молодіжного, оскільки в процесі входження в підприємницький процес молодь стикається з багатьма проблемами – юридичними, організаційними, фінансовими, маркетинговими тощо. Створення академічних бізнес-інкубатора, де підприємці-початківці на старті своєї діяльності отримують необхідний досвід і консультації, може сприяти подоланню цих проблем на перших етапах розвитку. Така підтримка молодіжного підприємництва продиктована необхідністю закріплення молоді у регіоні проживання і реальною участю в його розвитку [20]. Необхідною складовою послуг, що надають бізнес-інкубатори починаючим підприємцям – приміщення, орієнтовані на забезпечення починаючих підприємців всіма необхідними для успішної роботи функціями.

Аналіз попередніх досліджень. Питання організації сучасної креативної економіки і її інноваційного сектора, його основні функції і організаційні принципи розглянуті у низці наукових робіт, опублікованих українськими і американськими дослідниками у тематичних виданнях з підприємництва та інноваційних бізнес-технологій. Наприклад, кілька досліджень останніх років посилаються або обговорюють дослідження бізнес-інкубаторів з точки зору їх розвитку та еволюції [1]. В той же час, незважаючи на активне поширення такого типу просторів на різних виробничих і наукових платформах, практично відсутні роботи, присвячені засадам організації їх інтер'єру. Є підстави стверджувати, що загальне концептуальне рішення інтер'єрів бізнес-інкубаторів повинно багато в чому базуватися на принципах організації офісів відкритого або змішаного типів, а також коворкінгів, що наразі стають все більш популярними місцями, які невеличкі компанії використовують для праці, обміну ідеями, вирішення поточних робочих питань.

Постановка завдання. Ефективність робочого процесу багато в чому залежить від середовища, в якому різні учасники активно взаємодіють один з одним з метою створення і ефективного поширення нових знань. Відтак метою дослідження є визначення особливостей дизайну приміщень бізнес-інкубаторів, як багатофункціонального середовища, де створені необхідних умови для здійснення інноваційної діяльності.

Результати дослідження. Перші прототипи бізнес-інкубаторів з'явилися у США за часів Великої Депресії, коли фабрики і заводи почали масово закриватися. Саме тоді, в 30-х роках ХХ століття у США з'явилися невеликі приватні підприємства, які розташовувалися в порожніх після закриття фабрик приміщеннях. Ніхто не виганяв підприємців із зайнятих ними приміщень, і це стало своєрідним сприяттям розвитку малого бізнесу. Згодом ця ініціатива приватного бізнесу дала відчутні результати у вигляді збалансованого економічного зростання в країні.

Наразі історії створення бізнес-інкубаторів різноманітні. Кожен інкубатор має свою особливу, специфічну мету існування. Можна виділити три основні групи суб'єктів, що ініціюють даний процес, які становлять, власне, елементи потрійної спіралі: держава, університет, бізнес (підприємці) [13].

Ситуація, при якій бізнес-інкубатор створюється за ініціативою державних структур, зустрічається досить часто. Так, для Європейського союзу найхарактерніше створення бізнес-інкубатора за ініціативи регіональних органів влади. Прикладом такої ініціативи є Бельгійський інкубатор IMinds, створений в 2004 р на базі декількох фламандських університетів: Університету Антверпена, Льовенського католицького університету, Генстського університету, Вільного університету Брюсселя. IMinds – став

втіленням державного проекту, реалізація якого проходила в рамках програми Фламандського уряду по створення дослідних центрів в регіоні (по даними історії бізнес-інкубатора «IMinds»). Метою проекту було зближення дослідників, компаній і некомерційних організацій для подальшого взаємовигідного співробітництва [18].

У 2012 році був створений інкубатор Startup Sauna, який профінансували 57 приватних інвесторів з метою підтримки підприємців-початківців. Дана ініціатива була помічена і підтримана державними органами Фінляндії. Приймаючою стороною став університет Аалто, на базі якого було створено комплексний міждисциплінарний центр, що підтримує початківців підприємців зі Скандинавії, Східної Європи та України. За даними рейтингу UBI Index, Startup Sauna – найкращий молодий інкубатор 2013 р. [6].

З іншого боку, керівництво Технічного університету Делфта (Нідерланди), який є одним з найбільших технічних вузів Європи, усвідомивши необхідність стимулювання перетворення ідей, результатів наукових досліджень в реальний бізнес, за власною ініціативою створило у 2005 році бізнес-інкубатор YES! Delft (рис. 1, рис. 2). Сьогодні YES!

Delft є найбільшим технічним бізнес-інкубатором Європи.

Рис. 1. Будівля найбільшого Бізнес-інкубатору Європи YES! Delft

Рис. 2. Інтер'єр Бізнес-інкубатору YES!Delft

Слід зауважити, що незалежно від початкового імпульсу, метою бізнес-інкубатора є підтримка підприємців-початківців, стимулювання перетворення дослідницьких ідей у бізнес. В той же час створення міжвузівських виробничих платформ, а також бізнес-інкубаторів на базі університетів є потребою часу у зв'язку з сучасними тенденціями розвитку освіти у відповідності до вимог ринку праці.

Зазначимо, що у європейському регіоні інкубатори найчастіше розташовуються на базі університетів, що входять у топ-200 світових рейтингів. Прикладом є бізнес-інкубатор Incubator, створений на базі Технічного університету Чармельса, який визнаний найкращим університетом Швеції і є одним з найбільших дослідницьких центрів Європи. Незважаючи на те, що університет носить назву «технічний», в ньому реалізуються програми різних профілів. Аналогічним чином складається ситуація з уже згадуваним інкубатором YES! Delft при Технічному університеті Делфта, який входить в Асоціацію технічних вузів Європи [12]. У ньому реалізована підготовка по програмами різного профілю. Підготовку фахівців здійснюють за одним напрямком.

Інша вища школа комерції Парижа (бізнес-інкубатор при університеті – Incubateur), що готує фахівців в області менеджменту. Вища школа комерції є найстарішою бізнес-школою в світі [17].

Отже, в Європейському союзі спостерігається тенденція створення бізнес-інкубаторів саме при найбільших університетах в країні, але профілі підготовки студентів не грають значної ролі. Крім того, бізнес-інкубатори можуть створюватись на базі декількох університетів. Наприклад, бізнес інкубатор INiTS, створений на базі двох австрійських ЗВО: Віденського національного університету і Віденського технічного університету [10]. Бельгійський інкубатор IMinds, був створений при партнерстві 5 університетів Фламандського регіону Бельгії.

Аналогічні ініціативи спостерігаються в США. Прикладом є бізнес-інкубатор США «UWSB», відкритий в університеті штату Вісконсін в січні 2009 року, як некомерційна організація з метою розвитку практичних навичок підприємництва у студентів, а також впровадження інноваційної інфраструктури в навчальний простір університету. Інкубатор надає офісні приміщення, матеріали, а також навчальні програми для 6 студентських команд університету. Освітні програми надаються також всім бажаючим почати або вже маючим свій бізнес студентам, в незалежності від того є цей проект резидентом інкубатора чи ні.

До найбільш успішного бізнес-інкубатора країн пострадянського простору можна віднести Бізнес-інкубатор HSE INC (рис. 3, рис. 4), що втретє поспіль потрапляє у світовий рейтинг UBI Awards найкращих бізнес-інкубаторів. У перший раз бізнес-інкубатор HSE INC зайняв 14-е місце в категорії «кращий бізнес-інкубатор, керований університетом», в 2019 році 7-е, а в 2020 став кращим в категорії «університетський бізнес-акселератор» [6].

Рис. 3. Інтер'єр університетського бізнес-інкубатору HSE INC

Рис. 4. Інтер'єр Бізнес-інкубатору BLOCKCHAIN HUB

До традиційних послуг бізнес-інкубаторів відносяться: надання робочого простору, обладнаного меблями, комп'ютерами, зв'язком та спеціальною технікою, а також простору загального користування (переговорні кімнати, зали для тренінгів та нарад, кухонний простір, рекреаційний простір, і т.д.); забезпечення пільговими умовами орендування приміщення, а також послугами бухгалтерії, проведення експертизи проєктів, написання бізнес-плану, консалтингу з різних напрямків підприємницької діяльності; допомога при отриманні банківського фінансування, «упаковка» проєктів під інвесторів: дизайн і підготовку презентаційних матеріалів, організацію виставок і презентацій проєктів і інші послуги.

Зазначимо, що бізнес-інкубатор – це в першу чергу простір, призначений як для праці колективу однодумців, так і для прийому гостей і клієнтів. Тому метою дизайну його інтер'єру є не тільки створення комфортних умов для роботи і спілкування в офісі, швидкої адаптації до зміни сценаріїв роботи і навчання, але і формування іміджу компанії в цілому. Головне завдання дизайну часто полягає в підкресленні надійності компанії, її інноваційного стилю роботи з клієнтами і партнерами, створення відчуття індивідуальності і неповторності простору при мінімумі затрат.

Існує три основні варіанти планування офісних просторів: відкритий, кабінетний (закритий) і змішаний (комбінований), на рис. 5 можна спостерігати усі три види планування.

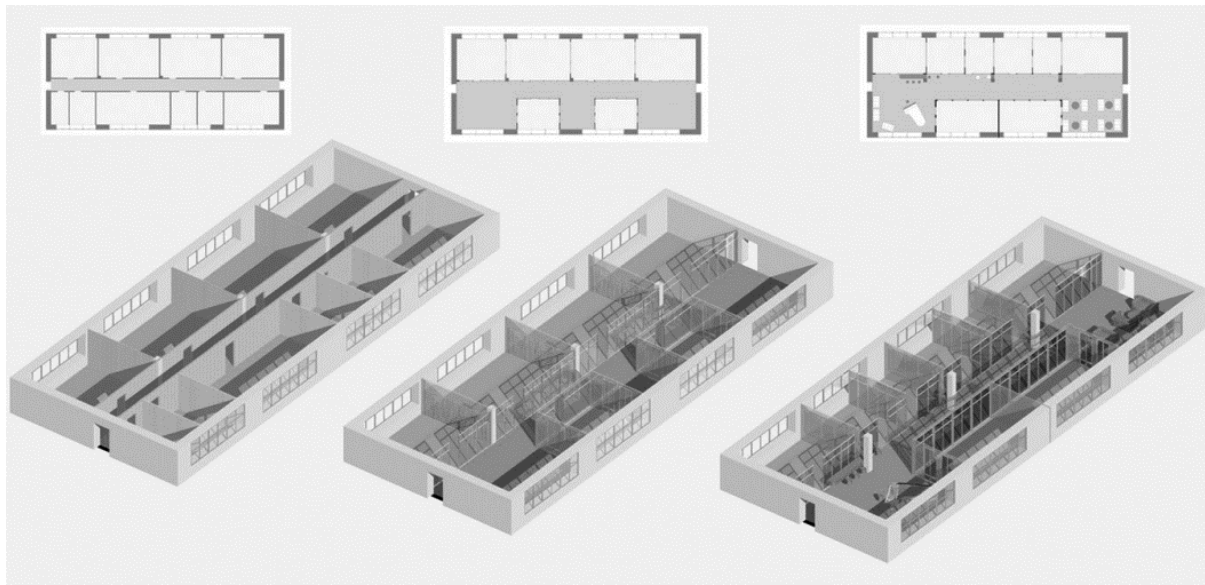

Рис. 5. Варіанти реалізації різних систем планування простору

Відкритий тип офісного простору характеризується наступним чином: весь простір є одним приміщенням, позбавленим явного поділу на окремі кімнати. Офісний простір розділено на певні функціональні зони. Такий дизайн простору ідеально підійде колективу, що працює однією командою або ж компанії, в якій робота всіх відділів взаємопов'язана. Інтер'єр сучасного офісу відкритого типу може являти собою єдиний загальний простір, розділений на зони за допомогою скляних перегородок.

У приміщенні закритого типу весь простір розділено на кабінети. Такий дизайн офісу більше підходить для компаній, де для роботи важливі зосередження і ізоляція, а не спілкування. Офіс закритого коридорного типу в свою чергу може бути двох видів: кабінети для одного-двох людей і кабінети, розраховані на більш ніж трьох співробітників. Інтер'єр кабінету для роботи кількох людей дозволяє зробити чітку організацію простору і встановити постійне обладнання [16].

Комбінований офіс поєднує в собі характеристики відкритого і закритого офісних типів. У приміщенні присутні як окремі зони для кожного співробітника, так і відкритий простір для колективних заходів, спілкування і відпочинку. Саме такий вид поділу простору найбільш повно відповідає особливостям функціонального призначення приміщень бізнес-інкубатора.

При проектуванні робочих місць і загальних зон приміщень бізнес-інкубатора необхідно враховувати баланс між індивідуальними і груповими зонами. Гармонійне поєднання загальних і персональних просторів спрямоване на заохочення учасників команди до співпраці. Дизайн, що пропонується для реалізації зонування в сучасному поліфункціональному просторі, враховує всі 4 форми роботи: індивідуальна робота над вузькоспеціалізованими завданнями; соціальні зв'язки в колективі; взаємодія з командою; навчання та обмін досвідом, реалізація командних завдань [1, 2]. З цієї метою сучасні робочі простори стають об'єднуючими, заохочуючи вільне спілкування співробітників, що знижує рівень стресу і стимулює усвідомлення спільності. Обов'язкова умова успішної праці у таких просторах – впровадження найсучасніших

інформаційних технологій. Зазначимо, що стилістика більшості бізнес-інкубаторів: мінімалізм з елементами хай-теку або індустріального стилю.

Особливо відповідального підходу вимагає також вибір меблів. Перш за все, увагу потрібно приділити організації робочих місць, де дотримання ергономічних вимог повинно бути обов'язковим. Просторий і функціональний стіл, зручне крісло - це той мінімум, який повинен бути у кожного. В той же час вимоги до поліфункціональності, забезпечення можливості зміни сценаріїв простору, призводять до необхідності впровадження мобільних меблів, меблі-трансформери.

У робочому світі, де все більше уваги приділяється відкритим плануванням поверхів, місця для переговорів залишаються одними з останніх відокремлених зон для приватної продуктивної зустрічі. Тому дуже важливо правильно продумати їх дизайн, формат і функцію. Деталі, про які потрібно пам'ятати, стосуються розмірів, розташування, акустики, аудіовізуальних технологій і навіть колірних відтінків. Прикладом сучасних розробок до облаштування таких зон можуть слугувати Phone Booth – місця для переговорів по телефону або ZOOM конференцій. Ці невеликі звукоізольовані кімнати, розраховані на 1-2 чоловік, оснащені комфортним столиком з диваном або стільцями (ис. 6, 7).

Рис. 6. Приклад Phone Booth

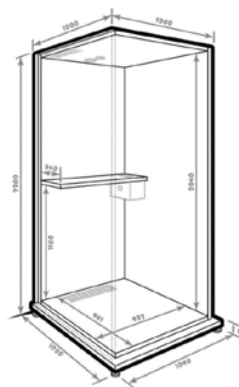

Рис. 7. Ергономіка Phone Booth

Важливою складовою бізнес-інкубатора є кімнати для перемовин та конференц-зала. Зазвичай кімнати для перемовин розраховані на 2–6 чоловік. Вони призначені для зустрічей 1:1, невеликих конференц-дзвінків і спеціальних робочих сесій. Переговорна кімната найчастіше обладнується круглим або невеликим прямокутним столом, зручними кріслами, телевизором, акустичною системою. У конференц-залах відбуваються важливі зустрічі з клієнтами або інші спільні сесії. Вони розраховані на 8–15 чоловік і вимагають більших зусиль у плануванні і дизайні, ніж інші приміщення, оскільки є просторами, напряму доступними для клієнтів і повинні демонструвати сучасність і надійність компанії. Найчастіше, конференц-зали обладнуються великим столом, зручними кріслами, професійною акустичною системою і медіа засобами [17].

Що стосується зони відпочинку, що є наразі обов'язковою складовою офісного простору, то її організація залежить від загальної площі приміщень. При невеликій площі від виокремлення таких зон можна відмовитись, об'єднавши релакс-зону з кухнею.

Значну роль в загальному дизайн-рішенні інтер'єру бізнес-інкубатору відіграє освітлення. Яскраве і сильне світло збільшує простір, а тьмяне – дає ефект близькості і затишку, але при цьому оптично зменшує приміщення [20]. У освітленні інтер'єру обов'язковим є наявність природного освітлення наряду зі штучним. Принципи об'єднання внутрішнього і зовнішнього просторів, впровадження природних елементів,

озеленення офісного простору – вимога сучасності для забезпечення комфортних умов життєдіяльності.

Висновки. Визначено, що бізнес-інкубатори, як нова форма підтримки малого бізнесу, набувають активного поширення на території різних країн, особливо в економічних і наукових її центрах. Незважаючи на різні напрями діяльності компаній, що пропонують послуги бізнес-інкубаторів, дизайн пропонуємих інтер'єрів має ряд спільних рис щодо функціонального зонування і стилістичних рішень і найчастіше відповідає дизайну сучасних офісних приміщень відкритого або змішаного типів. При цьому важливо пам'ятати, що концепція дизайну ділового простору передбачає перш за все: грамотно сплановане приміщення, яке буде функціональним і технічно досконалим; створення для кожного співробітника зручного робочого місця, що забезпечує внутрішній комфорт як при самостійному вирішенні завдань, так і при реалізації командних рішень. Довільна комбінація основних зон бізнес-інкубатора з урахуванням їх функціонального призначення в контексті основних задач приміщення даної типології дозволяє організувати підтримку всіх форм роботи співробітників і створити ефективний багатофункціональний простір.

Список використаної літератури

1. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн: навч.-метод. посіб. К., 2013. 128 с.
2. Бармашина Л. М. Універсальний дизайн як складова соціальної екології. *Сучасні проблеми архітектури і містобудування: зб. наук. праць*. К.: КНУБА, 2015. Вип. 40. С. 341–348.
3. Вартапетова А. Е. Архитектурнопланировочные принципы организации офисных объектов: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. арх. наук: спец. 05.23.21. Москва, 2010. 182 с.
4. Гилд Т., Томсон Е., Меррелл Дж. Живий колір. Настрій і колір в сучасному інтер'єрі. М.: Арт-Родник, 2008. 112 с.
5. Давимука С. А., Федулова Л. І. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови: монографія. Львів, 2017. 528 с.
6. Єрмакова Л. І., Суховський Д. Н., Яшан Т. В. Становлення і розвиток креативних індустрій на прикладі Німеччини. *Концепт*. 2017. № S5. С. 1–4.
7. Історія бізнесшколи HEC. URL: http://www.hec.fr/130ans/pages/detail/11/The_very_first_HEC_class_intake_on_top_form.
8. Кисіль С. С., Абизов В. А., Агліуллін Р. М. Структура моделі сучасного внутрішнього середовища цивільних будівель. *Art and design*. 2020. № 3. С. 46–54.
9. Ланж О. Города-доткомы. Урбанизм Кремниевой равнины. М.: Strelka Press, 2012. 864 с.
10. Опис бізнес-інкубатору "INiTS". *Офіційний сайт бізнес-інкубатору "INiTS"*. URL: <http://www.inits.at/en/about-2/about-inits-2>.
11. Офіційний сайт асоціації університетів IDEALeague. URL: <http://idealeague.org/members-2>.
12. Програма інкубації. *Офіційний сайт бізнес-інкубатора "IMinds"*. URL: <https://www.iminds.be/en/start-and-grow-your/business/istart-incubation-program>.
13. 1800 Coworking Spaces Worldwide. *Online Magazine about Coworking, Its People and Spaces*. URL: <http://www.deskmag.com/en/1800-coworking-spaces-worldwide700-in-the-us-survey/>
14. 1800 Coworking Spaces Worldwide. *Online Magazine about Coworking, Its People and Spaces*. URL: <http://www.deskmag.com/en/1800-coworking-spaces-worldwide700-in-the-us-survey/>
15. Murray A. UBI Awards in Europe. 2015. URL: <http://ubi-global.com/ubi-awards-in-europe-2>.
16. Опис бізнес-інкубатору "INiTS". *Офіційний сайт бізнес-інкубатору "INiTS"*. URL: <http://www.inits.at/en/about-2/about-inits-2>.
17. Gupta Anil K. The Co-Working Space Concept. Leforestier: CINE Term project Anne, 2009. 87 p.
18. Програма інкубації. *Офіційний сайт бізнес-інкубатора "IMinds"*. URL: <https://www.iminds.be/en/start-and-grow-your/business/istart-incubation-program>.
19. Hackett S. M., Dilts D. A Systematic Review of Business Incubation Research. *The Journal of Technology Transfer*. 2004. 29(1): 55–82. DOI:10.1023/B:JOTT.0000011181.11952.0f. URL: https://www.researchgate.net/publication/5152745_A_Systematic_Review_of_Business_Incubation_Research.
20. Концепція створення академічного бізнес-інкубатора. URL: <https://eidmu.zp.ua/akademichnij-biznes-inkubator/kontseptsiya-stvorenniya-akademichnogo-biznes-inkubatora/>